

Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad

- Dansk Numismatisk Forening • Føroya Myntsavnarafelag • Myntsafnarafélag Íslands •
- Norsk Numismatisk Forening • Numismatiska Föreningen i Åbo • Skånes Numismatiska Förening •
- Nationalmuseets Myntkabinett • Den kgl. Mønt- og Medaillesamling • Kungl. Myntkabinettet •
- Lunds Universitets Historiska Museum • Myntkabinettet, Universitetet i Oslo •
- Suomen Numismaattinen Yhdistys • Svenska Numismatiska Föreningen •
- Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger • NTNU Vitenskapsmuseet •
- Uppsala universitets myntkabinett • Numismatiska Forskningsgruppen •
- Myntsafn Seðlabanka og Þjóðminjasafns •

*Fremstilling af blanketter
til penninge i 800-årenes Ribe*

*Auðbiörn i Lund, ett nytt runmynt
från Sven Estridsen*

*Exlibris, postkort og konvolutter
med nordiske mønter og medaljer*

*Medalj från SNF i samband
med Nordisk Numismatisk Unions
möte i Stockholm*



Nr. 3 • September 2025

Exlibris, postkort og konvolutter med nordiske mønter og medaljer

Af Zenonas Duksa¹

Indledning

Udarbejdelsen af denne artikel er motiveret af mine erindringer om gamle kontakter med nordiske numismatikere: Ernst Nathorst-Böös (siden 1960), Otto Mørkholm og Nils Ludvig Rasmusson (siden 1967), Jørgen Steen Jensen og Aleksandrs Platbarzdis (siden 1969), Brita Malmer (siden 1971), Tuukka Talvio og Bertel Tingström (siden 1973), Bjørn R. Rønning (siden 1978), Erkki Borg (siden 1980), Bernhard F. Brekke (siden 1990), Lars O. Lagerqvist (siden 1991), Olafur Palmason (siden 2003) og så videre. Takket være disse kontakter kunne jeg berige mit numismatiske bibliotek med de nyeste udgivelser fra Norden, som jeg kunne anvende i mine publikationer og i mit diplomarbejde ved Vilnius Universitet, der handlede om fund af svenske mønter i Litauen. Og som en sidegevinst modtog jeg også per post eller ved personlige møder exlibris, postkort og konvolutter fra numismatikere i disse lande.

I nærværende artikel anvender jeg kun det materiale, som jeg kender til og har til rådighed. Jeg inddeler materialet i tre grupper: *exlibris*, *postkort* og *konvolutter*, som jeg behandler i kronologisk og alfabetisk rækkefølge.

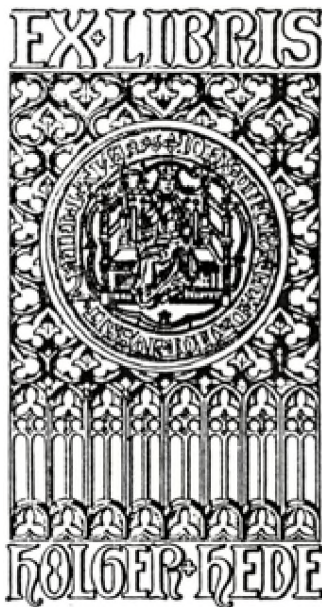
Forkortelser:

C3 Radering – X2 træsnit – P1 Kliché (linjeætsning) – P7 Offset

1) Vilnius, Litauen. Dansk bearbejdning: Jens Christian Moesgaard.



Figur 1



Figur 2



Figur 3



Figur 4



Figur 5



Figur 6

Exlibris med danske mønter

- Martin Frederik Christensen (1866-1935), Danmark, P1? år? Kunstner: Ebba Holm (1889-1967, Danmark). M. F. Christensens exlibris afbilder bagsiden af en rhinsk gylden, der blev præget mellem 1625 og 1632 under Christian IV (figur 1).
- Jacob Holger Hede (1894-1984), Danmark, P1, år? kunstner? På exlibriset ser vi forsiden af kong Hans' nobel i guld præget i 1496 (figur 2).
- Reinhold Jordan, Vestyskland, P7, 1987, kunstner Hans Hornhaver (1929-2015, Danmark). Exlibriset viser en anonym penning præget i Ribe i første del af 900-tallet (figur 3).
- Reinhold Jordan, P7, 1987, kunstner Hans Hornhaver. Exlibris med afbildninger af Knud den Store-penninge (figur 4).
- Arne Paulsen, Danmark, P1, år? kunstner? På exlibriset ser vi en mønt med værdien en krone præget under Christian IV mellem 1618 og 1622 (figur 5).
- Jørgen Sømod (1944-2012), Danmark, P1, 1968. Kunstner: Jørgen Sømod. Exlibriset viser den ældste danske mønt med kongenavn og titel præget under Svend Tveskæg (985/986-1014) (figur 6).

Figur 4. Exlibris, Reinhold Jordan.

Figur 5. Exlibris, Arne Paulsen.

Figur 6. Exlibris, Jørgen Sømod.

Figur 7. Exlibris, John Gartner.

Exlibris med danske og norske mønter

- John Gartner (1914-1998), Australien, P7, 1986. kunstner Hans Hornhaver. På dette exlibris er der blandt andet afbildet en anonym dansk penning fra 800/900-tallet præget i Ribe, en Frederik III 4 mark=1 krone med forkert årstal 1653 (skulle være 1659) og en norsk Christian V daler (figur 7).



Figur 7



Figur 8a



Figur 8b

Figur 8. Exlibris, Erkki Borg.

Figur 9. Exlibris, Erkki Borg.

Figur 10. Exlibris, Erkki Borg.

Figur 11. Exlibris, Pekka Viljanen.



Figur 9



Figur 10

Exlibris med finske mønter

- Erkki Borg (1930-2019), Finland, P1, 1979. Kunstner Jutta Kaal (Estland). Exlibriset viser en mand på et finsk 1 markka stykke. Mønten ligger på tre store fisk. Der er to versioner af tegningen (figur 8a-b). Jeg traf Erkki Borg i 1980 i Tallinn under den 1. fælles-sovjetiske numismatiske konference og korresponderede efterfølgende med ham.
- Erkki Borg, P1, 1980. Kunstner Jutta Kaal. Exlibris med et billede af en mand, en djævel og en finsk 1 penni-mønt (figur 9).
- Erkki Borg, P1, 1980. Kunstner Jutta Kaal. Exlibris i form af en pengeseddel med Borgs portræt og tallet 50 i anledning af hans 50-års fødselsdag (figur 10).
- Pekka Viljanen (1932-2018), Finland, X2, år? Kunstner Richard Mutso (Estland). Exlibris med afbildning af en 50-Pennia mønt fra 1876 (figur 11).



Figur 11



Figur 12



Figur 13



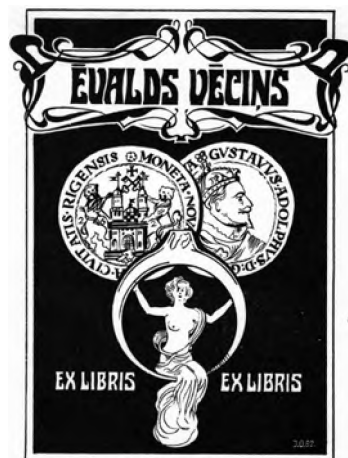
Figur 15

Figur 12. Exlibris, Zenonas Duksa.

Figur 13. Exlibris, Anders Ringberg.

Figur 14. Exlibris, Evalds Vecins.

Figur 15. Exlibris, Allan Ylinen.



Figur 14

Exlibris med svenske mønter

- Zenonas Duksa, Litauen, C3, 1985. Kunstner Marius Liugaila (1953-2013, Litauen). På exlibriset ser vi en kobberplade af samme form som svenske plademønter på 8 og 10 daler (figur 12). Jeg sendte et eksemplar af dette exlibris til Dr. Bertel Tingstrom, som jeg korresponderede med 1973-2001 og som jeg traf i 1991 ved den 11. internationale numismatiske kongres i Bruxelles. 19. februar 1987 skrev han til mig "Ich danke auch für originalles und interessantes Exlibris".
- Anders Ringberg (1939-1996), Sverige-Vesttyskland, P1, 1964. Kunstner Bia Ekman (Sverige). Man ser forsiden af Karls XII's daler fra 1718 (figur 13). Min korrespondance med A. Ringberg begyndte i 1985, da han arbejdede i firmaet "Galerie für Numismatik A. Ringberg GmbH" i Düsseldorf, og i september 1995 traf jeg ham i hans firma "Frankfurter Münzhandlung GmbH, Tochtergesellschaft der Schweizerischen Bankverein (D) AG" in Frankfurt am Main.
- Evalds Vecins (1931-2020), Letland, P1, 1962. Kunstner Imants Ozolins (1930-2018, Letland). Exlibriset viser for- og bagside af dalaren, der blev præget i 1628 på Mønten i Riga under Gustav II Adolf. Årstallet er forkert gengivet som 2628. det skulle være 1628 (figur 14).
- Allan Ylinen (1924-2012), Finland, X2, år? Kunstner Richard Mutso. Exlibriset viser en Karl XII-mønt (figur 15).



Figur 16



Figur 17

Postkort med danske mønter og medaljer

- Danmark, postkort fra Nationalmuseet i København med en afbildning af Christian IV's dobbeltkrone præget i 1618. Dette postkort fik jeg tilsendt i 1981 fra Jørgen Steen Jensen (figur 16ab).
- Postkort fra Nationalmuseet i København forestillende mønter, medaljer med videre, som jeg modtog i 2009 fra Else Rasmussen sammen med hendes publikationer "Harald Salomon – en dansk medaljør og billedhugger" udgivet i 2002 og "Medaljeudstillingen" fra 1992 (figur 17ab).

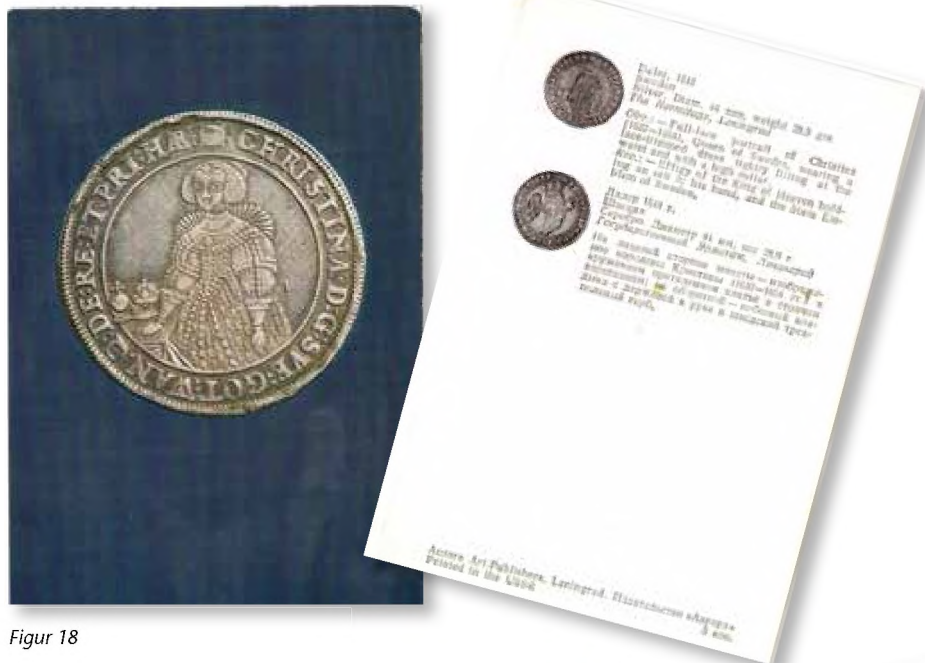
Postkort med svenske mønter og medaljer

- Rusland, I 1975 offentliggjorde forlaget "Aurora" i Leningrad (i dag Sankt Petersborg) en sæt af 16 postkort med den engelske titel "Costumes of Classical Antiquity and Mediaeval Europe on Coins,

Figur 16. Postkort, Nationalmuseet.

Figur 17. Postkort, Nationalmuseet.

Figur 18. Postkort, forlaget Aurora.



Figur 18



Figur 19

The Hermitage Leningrad". Udvalget var foretaget af V. Brabic, Y. Dyukov og V. Potin. Af disse tre havde jeg kontakt med V. Brabic (1926-2000) und V. Potin (1918-2005). Postkortet viser for- og bagsiden af en dronning Kristina-daler fra 1641 (figur 18ab).

- Sverige, julekort fra Svenska numismatiska föreningen med billeder af svenske mønter og medaljer, som foreningen sendte mig ved årsskiftet 2015-2016 (figur 19ab).
- Østtyskland, nytårskort fra møntkabinetet i Dresden, som Prof. Dr. Paul Arnold fra kabinettet sendte mig i december 1982. Jeg knyttede kontakt med ham i 1969 og traf ham under den 11. internationale numismatiske kongres i Bruxelles i 1991. Kortet viser bagsiden af en Gustav II Adolf-medalje fra 1634 af medaljøren Sebastian Dadler (1586-1657) (figur 20ab).

Figur 18. Postkort, forlaget Aurora.

Figur 19. Julekort, Svenska numismatiska föreningen.



Figur 20



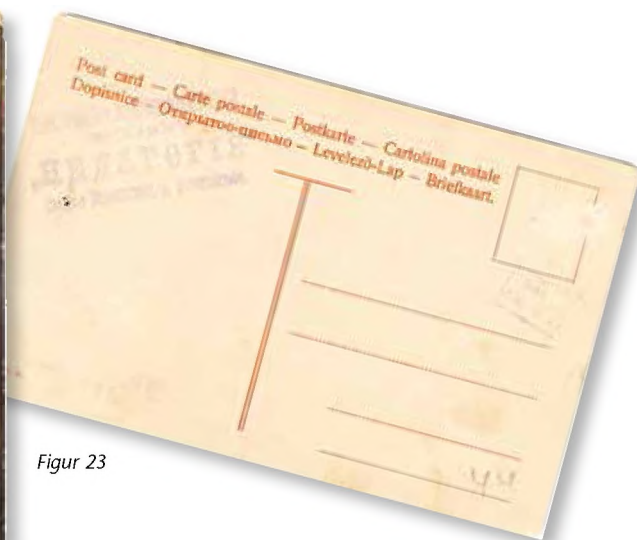
Figur 21



- Sverige, postkort udgivet af Kungliga Myntkabinettet, Stockholm, med en Gustav II Adolf-medalje fra 1632, som jeg modtog i 1969 fra Aleksanders Platbarzdis, som jeg korresponderede med 1969-1973 (figur 21ab).
- Postkort fra Kabinettet i Stockholm med en Oskar I-medalje fra 1848 ligeldes tilsendt mig 1969 af A. Platbarzdis (figur 22ab).

Figur 20. Nyårskort, møntkabinettet, Dresden.

Figur 21. Postkort, Kungliga myntkabinettet.



Postkort med svenske pengesedler

- Det har ikke kunnet fastslås, af hvem, hvor og hvornår dette postkort med bogstaverne E.G.S. på bagsiden er udgivet. Postkortet viser en 100-kroner-seddel fra den svenske rigsbank fra året 1905 (figur 23ab). Den må være udgivet før 1919, idet der på stemplet står ordet МАГАЗИНЪ (butikken) med bogstavet Ъ (hårdt tegn) i slutningen af ordet. Dette bogstav blev afskaffet i 1918 som følge af reformen af det russiske alfabet 1917-1918.

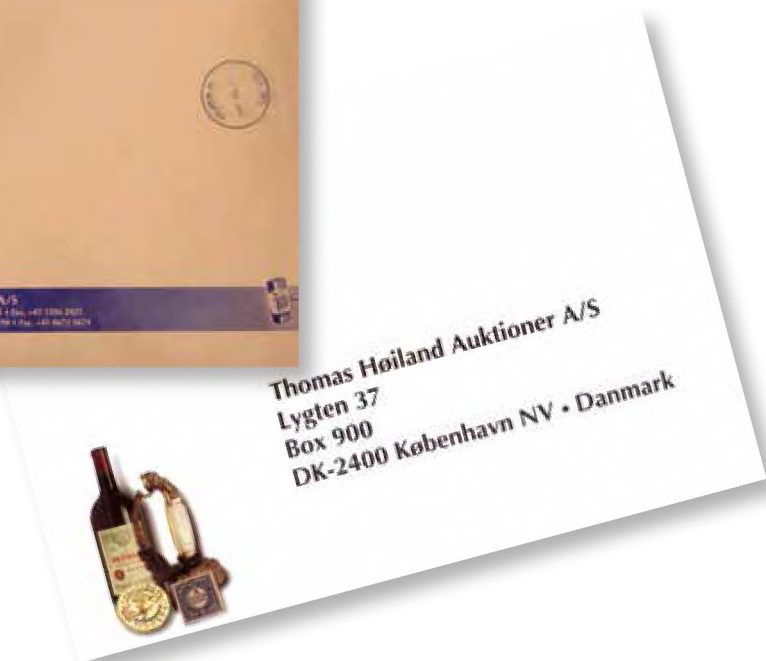
Figur 22. Postkort, Kungliga myntkabinettet.

Figur 23. Postkort, ukendt udgiver.



Figur 24

Figur 24. Konvelut. Th. Høiland.



Konvolutter med danske mønter

- Thomas Høiland Auktioner A/S, København. Konvolut med antikviteter og bagsiden af en Frederik III krone fra 1659 (figur 24ab). Jeg var i kontakt med dette firma og modtog deres auktionskataloger.

Konvolutter med svenske mønter og medaljer

- Firmaet L.M. Björkquist, Örebro. På konvolutten ser vi bagsiden af Sten Sturesmark fra 1512 = ½ gylden (figur 25). Fra 1973 til 1978 korresponderede jeg med Lars-Magnus Björkquist og byttede numismatisk litteratur.
- Malmö Mynthandel AB. Konvolut med Sveriges Mynthandlares Förenings logo, der bl.a. består af en afbildning af en kobbermønt fra Gustav II Adolf (figur 26). Det drejer sig om bagsiden af 1 öre klipping fra 1625. Jeg fik denne konvolut fra en af firmaets medarbejdere i slutningen af januar 1991, mens jeg i januar og starten af februar dette år boede i København. Når jeg havde tid, tog jeg til Malmø for at udforske byens seværdigheder.
- Centralantikariatet, Stockholm. Konvolut med en illustration af bagsiden af en medalje graveret af Johann Carl Hedlinger (1691-1771). Denne medalje forestiller Banken i Stockholm grundlagt 1668. På medaljen ses Bankbygningen, der var bygget 1680, tegnet af arkitekten Nicodemus Tessin (1654-1728) med skibe i baggrunden (figur 27). I 2018 modtog jeg konvolutten sammen med Antikvariatskataloget 84 "Numismatik ur Ericssbergs bibliotek", Stockholm 2018 af Mats Petersson.



Figur 25. Konvelut. L.M. Björkquist.

Figur 26. Konvelut. Malmö Mynt-handel AB.

Figur 27. Konvelut. Centralanti-kvariatet.

Figur 25



Figur 26



Figur 27